

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.006.04.2017
P/17/025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/025 – Współpraca szkół z rodzicami w realizacji zadań wychowawczych	
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach	
Kontrolerzy	Iwona Soroczyńska – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/118/2017	
	(dowód: akta kontroli str. 1 – 2)	
Jednostka kontrolowana	II Liceum Ogólnokształcące w Mysłowicach ¹ , ul. Mikołowska 3, 41-400 Mysłówice	
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Filarski – Dyrektor Szkoły ²	
	(dowód: akta kontroli str. 3)	

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie NIK Szkoła w okresie objętym kontrolą³ właściwie realizowała swoje zadania wychowawcze, współpracując w tym zakresie z rodzicami uczniów.

Powyższą ocenę uzasadnia w szczególności zapewnienie rodzicom optymalnych warunków wyboru Rady Rodziców, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴ oraz możliwości korzystania przez Radę Rodziców ze swoich ustawowych uprawnień do kształtowania realizowanych w szkole programów: wychowawczego i profilaktyki, a także opiniowania propozycji oceny dorobku zawodowego nauczycieli ubiegających się o kolejny stopień awansu zawodowego. Szkoła prowadziła także aktywną współpracę z Radą Rodziców, stowarzyszeniami i organizacjami pozaszkolnymi oraz instytucjami lokalnymi w zakresie realizowanych oddziaływań wychowawczych.

Szkoła prawidłowo realizowała programy wychowawczy i profilaktyki, uchwalane przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną. Zastosowany tryb pracy nad programami i sposób ich uchwalenia był zgodny z przepisami ustawy o systemie oświaty, zapewniając bieżący monitoring stopnia ich realizacji zapewniła dobrowolności wpłacania składek na rzecz funduszu rady rodziców oraz transparentnego rozliczania wydatków. Ponadto Szkoła umożliwiała, na początku każdego roku szkolnego, uczniom oraz ich rodzicom zapoznanie się, z wewnątrzszkolnym systemem oceniania.

¹ Zwane dalej: Szkołą.

² Zwany dalej: Dyrektorem.

³ Lata szkolne 2014/2015 – 2016/2017.

⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 1943 ze zm., zwana dalej: ustawą o systemie oświaty.

W Szkole uczniowie oraz ich rodzice byli zapoznawani na początku każdego roku szkolnego z wewnątrzszkolnym systemem oceniania zachowania. Wzrost liczby uczniów promowanych z wyróżnieniem, przy jednoczesnym zmniejszeniu się liczby uczniów niepromowanych do następnej klasy w latach szkolnych 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 oraz wyniki przeprowadzonej w Szkole ewaluacji zewnętrznej wskazują, że podejmowane przez szkołę działania w obszarze wychowania przynoszą oczekiwane efekty.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Współpraca Szkoły z rodzicami i środowiskiem lokalnym w zakresie tworzenia optymalnych warunków do realizacji działalności wychowawczej.

W latach szkolnych 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017 w Szkole utworzono odpowiednio 12, 11 i 10 oddziałów, do których uczęszczało kolejno 268, 238 i 203 uczniów.

1.1. Współpraca szkoły z Radą Rodziców

W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 nie skorzystano z możliwości powołania w Szkole rady szkoły. Dyrektor wyjaśnił, że nie wpłynął wniosek ze strony Rady rodziców lub Samorządu uczniowskiego w tej sprawie.

(dowód: akta kontroli str. 4 – 6)

W Szkole funkcjonowała Rada rodziców⁵. Kompetencje Rady zostały zawarte w § 15 *Statutu II Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Śląskich w Mysłowicach*⁶.

(dowód: akta kontroli str. 7 – 12)

Uchwalony przez Radę „Regulamin Rady Rodziców przy II LO im. Powstańców Śląskich w Mysłowicach”⁷, określał wewnętrzną strukturę Rady i tryb jej pracy, szczegółowy tryb przeprowadzania wyborów do rad oddziałowych, przedstawicieli rad oddziałowych oraz podstawy gromadzenia i dysponowania funduszami Rady.

W okresie objętym kontrolą dochowano w Szkole tajności wyboru członków Rady. Przebieg wyborów był dodatkowo regulowany odrębną uchwałą Rady Rodziców zwaną „Ordynacją wyborczą do Rad Oddziałowych i Rady Rodziców II Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Śląskich w Mysłowicach”⁸. Ordynacja była przyjmowana uchwałą przez Rady funkcjonujące w Szkole w okresie objętym kontrolą.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym⁹ 98,7 % rodziców potwierdziło dochowanie tajności przy wyborze przedstawicieli do Rady.

Wśród członków Rady nie było osób podległych służbowo Dyrektorowi Szkoły, a żadne przesłanki nie wskazały na inny rodzaj zależności.

(dowód: akta kontroli str. 13 – 25, 33 – 35)

⁵ Zwaną dalej także: „Radą”.

⁶ Tekst jednolity z dnia 1 września 2015 r., zwany dalej: „Statutem Szkoły”.

⁷ Wprowadzony uchwałą Rady Rodziców Nr 4/2007/2008 z dnia 11 października 2007 r., zwany dalej: „Regulaminem Rady”.

⁸ Uchwała Nr 1/2008/2009 z dnia 11 września 2008 r., zwana dalej: Ordynacją.

⁹ Badanie ankietowe zostało przeprowadzone wśród uczniów i rodziców uczniów II OL w Mysłowicach. Odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie uzyskano od 76 rodziców i 71 uczniów.

W okresie objętym kontrolą Szkoła gromadziła i archiwizowała dokumentację wytwarzaną przez Radę, w tym: uchwały, protokoły posiedzeń, plany finansowe, rozliczenia finansowe oraz ksiązkę przychodów i rozchodów Rady¹⁰.

Rada komunikowała się z rodzicami i dyrekcją Szkoły w szczególności poprzez:

- tablicę ogłoszeniową/informacyjną,
- rady oddziałowe (klasowe),
- uczestnictwo w naradach i konsultacjach z dyrektorem szkoły, radą pedagogiczną i pedagogiem szkolnym,
- uczestnictwo dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego i nauczycieli w posiedzeniach Rady,
- wychowawców,
- bezpośredni kontakt.

Objęci badaniem ankietowym rodzice uznali w większości (92,1 %), że czują się dostatecznie informowani o działalności prowadzonej przez Radę, a informację tę czerpali w szczególności od dyrekcji Szkoły i wychowawców klas (69,7 %), przedstawicieli Rady (28,9 %) i swojego dziecka (23,7 %).

(dowód: akta kontroli str. 6, 26 – 29)

Fundusze Rady pochodziły głównie z dobrowolnych składek rodziców. W objętych kontrolą latach szkolnych, w przyjmowanych uchwałach Rada nie określała wysokości dobrowolnych składek na fundusz Rady ani terminów dokonywania wpłat przez rodziców. Dobrowolność składek na fundusz Rady potwierdzili wszyscy ankietowani rodzice oraz 97,2 % ankietowanych uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 30 – 32, 46 – 50)

W planach finansowych na poszczególne lata szkolne przyjęto następujące kwoty dobrowolnych wpłat od rodziców:

- 6 000 zł (2014/2015),
- 8 000 zł (2015/2016),
- 3 500 zł (2016/2017).

(dowód: akta kontroli str. 36 – 41)

Z rocznych sprawozdań finansowych Rady¹¹ wynika, że:

- za rok szkolny 2014/2015 przychody funduszu wniosły łącznie 7 856,95 zł, w tym: 5 530 zł z tytułu wpłat rodziców, a wydatki – 6 113,88 zł,
- za rok szkolny 2015/2016 przychody funduszu wyniosły łącznie 8 613,07 zł, w tym: 2 140 zł z tytułu wpłat rodziców, a wydatki – 7 124,48 zł.

Poniesione w tym okresie wydatki z funduszu Rady były przeznaczone na wspieranie działalności statutowej Szkoły. Środki te wydatkowano na: pomoce szkolne, pomoc finansową dla uczniów w trudnej sytuacji materialnej, imprezy sportowe, konkursy, ślubowanie klas mundurowych oraz organizację nocy filmowej dla młodzieży (w roku szkolnym 2014/2015) i Jarmarku świątecznego (w roku szkolnym 2015/2016)¹².

(dowód: akta kontroli str. 42 – 45)

¹⁰ Prowadzona od 14 października 2004 r.

¹¹ Do dnia kontroli NIK sprawozdanie za rok szkolny 2016/2017 nie zostało sporządzone.

¹² W ramach zakupu pomocy szkolnych w roku szkolnym 2014/2015 Rada Rodziców zakupiła myszki komputerowe i książki do biblioteki za łączną kwotę 96,02 zł, a w 2015/2016 – 3 radioodtwarzacze do nauki języków obcych za łączną kwotę 1 029 zł.

W okresie objętym kontrolą w Szkole dokonano dziewięciu ocen pracy nauczyciela, z których żadna nie była przeprowadzona na wniosek Rady.

Rada nie skorzystała z przysługującego jej prawa wyrażenia opinii w sprawie sporządzonych w tym czasie przez dyrektora szkoły trzech ocen dorobku zawodowego nauczyciela za okres odbywanego stażu w procesie ubiegania się o kolejny stopień awansu zawodowego.

W dniu 31 maja 2017 r. odbył się konkurs na stanowisko Dyrektora Szkoły. W pracach komisji konkursowej brało udział dwoje rodziców desygnowanych przez Radę w głosowaniu tajnym.

(dowód: akta kontroli str. 6, 51, 60)

W okresie objętym kontrolą na terenie Szkoły nie prowadziły działalności stowarzyszenia i organizacje pozaszkolne, których celem byłoby wspieranie działalności Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 6)

Dyrektor Szkoły terminowo przedkładał Radzie Rodziców projekty planu finansowego Szkoły na lata budżetowe 2015, 2016 i 2017. Przedłożone plany Rada każdorazowo opiniowała pozytywnie, nie wnosząc zastrzeżeń.

(dowód: akta kontroli str. 52 – 54)

W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 organ sprawujący nadzór pedagogiczny nie stwierdził niedostatecznych efektów wychowania w Szkole.

(dowód: akta kontroli str. 55)

W Szkole nie wprowadzono obowiązku noszenia jednolitego stroju. Rada nie występowała do Dyrektora z wnioskiem o wprowadzenie takiego obowiązku. Ustalono natomiast zasady dotyczące stroju galowego uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 7 – 12, 55)

W okresie objętym kontrolą Rada zaopiniowała pozytywnie wnioski Dyrektora Szkoły dotyczące:

- podręczników i materiałów ćwiczeniowych,
- wprowadzenia do szkolnego planu nauczania dodatkowych zajęć edukacyjnych dla klas mundurowych (język angielski w ratownictwie medycznym, wiedza o straży, ratownictwo medyczne, prawo w języku angielskim, wychowanie policyjne, elementy prawa).

W tym też okresie Rada wystąpiła do Dyrektora z 27-ma wnioskami związanymi z funkcjonowaniem Szkoły. Wnioski te zostały uwzględnione przez Dyrektora Szkoły, a dotyczyły m.in.:

- uwzględnienia zainteresowań uczniów poprzez rozszerzenie zakresów przedmiotowych w poszczególnych klasach,
- wprowadzenia fakultatywnych zajęć w zakresie wychowania fizycznego (aerobik, piłka siatkowa, piłka nożna, koszykówka),
- zminimalizowania absencji uczniów na zajęciach (wprowadzenie zeszytów zwolnień),
- organizowania nauczania indywidualnego ze szczególnym uwzględnieniem opinii rodziców,
- modyfikacji zajęć pozalekcyjnych w celu wyrównania szans edukacyjnych uczniów,
- wyboru zajęć pozalekcyjnych oraz zajęć dodatkowych i fakultatywnych.

Dyrektor zasięgał opinii Rady ustalając dodatkowe dni wolne od zajęć dydaktyczno-wychowawczych. Rada dokonywała także wyboru firmy ubezpieczeniowej dla młodzieży, upoważniając Dyrektora do zawarcia umowy w tym zakresie.

Przedmiotem obrad Rady, poza ustawowymi obowiązkami były między innymi zagadnienia dotyczące: nowego Prawa oświatowego¹³, analizy i oceny bezpieczeństwa uczniów, wyników egzaminów maturalnych. Na zawarte w ankietach pytanie dotyczące zadowolenia respondentów z działalności Rady, 97,4 % rodziców odpowiedziało twierdząco.

(dowód: akta kontroli str. 26 – 29, 46 – 50, 55 – 56, 61 – 83)

1.2. Współpraca Zespołu ze środowiskiem lokalnym w realizacji zadań wychowawczych

W ramach współpracy ze stowarzyszeniami i organizacjami pozaszkolnymi Szkoła realizowała w okresie objętym kontrolą następujące przedsięwzięcia:

- *Stop Dyskryminacji* – Narodowa Agencja Programu ERASMUS PLUS z udziałem państw partnerskich (Turcja, Włochy, Niemcy),
- *Góra Grosza* – Towarzystwo *Nasz Dom*,
- *Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy* – Stowarzyszenie Jerzego Owsiaaka,
- organizacja kiermaszów świątecznych i akcji charytatywnych na rzecz Hospicjum Cordis w Katowicach,
- *zbiórka żywności dla Banku Żywności* – Federacja Banków Żywności,
- akcja dla osób potrzebujących, wzbogacenie empatii wśród uczniów – Fundacja *Nasza Wspólna Przyszłość*¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 84 – 85)

W okresie objętym kontrolą Szkoła współpracowała z następującymi instytucjami lokalnymi:

- Urzędem Miasta Mysłowice¹⁵,
- Policją¹⁶,
- Państwową Strażą Pożarną¹⁷,
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej¹⁸,
- Sądem Okręgowym (wydziałem rodzinnym, kuratorami sądowymi)¹⁹,

¹³ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe Dz. U. z 2017 r., poz. 59, ze zm.

¹⁴ Ponadto, młodzież ucząca się w Szkole brała udział w innych działaniach zorganizowanych we współpracy ze stowarzyszeniami i organizacjami pozaszkolnymi, mających charakter cykliczny lub jednorazowy: akcja na rzecz osób potrzebujących – Fundacja Zdażyć z pomocą, program propagujący działania humanitarne połączone z prelekcjami i projekcjami filmowymi – Centrum Sztuki Filmowej w Katowicach, akcja Krwiodawstwo i Krwiolecznictwo – honorowe oddawanie krwi, poszukiwanie dawców szpiku kostnego, Pamięć i tolerancja – zajęcia organizowane dla uczniów na terenie byłego hitlerowskiego obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu – Brzezinka, Fundacja Zdażyć z Pomocą – koncert charytatywny na rzecz ucznia Szkoły, zbiórka pieniędzy na jego potrzeby, Stowarzyszenie Wiosna – akcja pn. Szlachetna paczka zbiórka darów dla potrzebujących mieszkańców Mysłowic, Stowarzyszenie Nasza Wspólna Przyszłość – zbiórka dla osób potrzebujących, wzbogacenie empatii wśród uczniów.

¹⁵ m.in.: udział uczniów w uroczystościach miejskich; akcjach proekologicznych i prozdrowotnych; pomoc przy organizacji wyborów samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich; udział uczniów w targach szkolnych, konkursach przedmiotowych, promocji Szkoły; udział przedstawicieli władz miasta w uroczystościach. Dzięki współpracy Szkoły z Urzędem Miasta uczniowie korzystają z akcji *wyprawka szkolna* (w 2017 roku 2 uczniów, w 2016 – 1 uczeń), stypendiów szkolnych (w 2017 roku 5 uczniów, w 2016 – 4, w 2015 – 5).

¹⁶ w ramach realizacji umowy o współpracy ze Szkołą, w związku z realizacją projektu *Klasa o rozszerzeniu policyjno-prawnym*; wspólna organizacja tematycznych festynów środowiskowych dotyczących zasad bezpieczeństwa na drogach; pogadanki na temat odpowiedzialności prawnej młodzieży w związku z łamaniem przez młodzież przepisów prawa; udział uczniów w akcjach *Młodzieżowej Służby Ruchu* (wspólne patrole, sprawdzanie autokarów wycieczkowych); prowadzenie działań prewencyjnych.

¹⁷ realizacja zapisów umowy o współpracy ze Szkołą w związku z realizacją projektu *Klasa o rozszerzeniu biologiczno-chemiczno-pożarniczym*, udział w uroczystościach z okazji Święta Straży Pożarnej.

¹⁸ opieka nad rodzinami zastępczymi, pomoc materialna, pomoc w sytuacjach kryzysowych.

- Mysłowickim Ośrodkiem Kultury i Mysłowickim Domem Kultury²⁰,
- Polskim Czerwonym Krzyżem²¹,
- Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji²²,
- Miejską Biblioteką Publiczną²³,
- Muzeum Miasta Mysłowice²⁴,
- lokalnymi parafiami²⁵.

Szkoła współpracowała także z innymi szkołami w Mysłowicach, lokalnymi mediami (pismami: *Co Tydzień*, *Dziennik Zachodni*, lokalną telewizją ITV Mysłowice), Centrum Edukacji Obywatelskiej, Rzecznikiem Praw Konsumenta, Cechem Rzemiosł Różnych Małej i Średniej Przedsiębiorczości, Centrum Sztuki Filmowej, Instytutem Pamięci Narodowej, Tygodnikiem Powszechnym, uczelniami wyższymi oraz muzeami (Śląskim, Bronowickim, w Rydlówce i Młodej Polski oraz Galerią Sztuki Polskiej w Sukiennicach).

(dowód: akta kontroli str. 86 – 89)

Ocena częściowa

Szkoła we współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym podejmowała właściwe działania w zakresie tworzenia optymalnych warunków do realizacji działalności wychowawczej. Szkoła prowadziła aktywną współpracę z Radą Rodziców, stowarzyszeniami i organizacjami pozaszkolnymi oraz instytucjami lokalnymi w celu rozszerzenia i wzbogacenia form działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej.

2. Aktywność Rady rodziców w zakresie kształtowania realizowanych w Szkole programów: wychowawczego i profilaktycznego.

Opis stanu faktycznego

Na lata szkolne 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 w Szkole opracowano programy wychowawcze, które w uzgodnieniu z radą pedagogiczną każdorazowo były uchwalane terminowo przez Radę Rodziców²⁶. Programy skierowane były do uczniów, a realizowane przez nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 90 – 92)

¹⁹ współpraca obejmuje wspomaganie rodziców (opiekunów prawnych) w sprawowaniu opieki nad dziećmi, kontrola postępów dydaktyczno-wychowawczych uczniów objętych opieką kuratorów, udzielanie przez wychowawców klas i pedagogów szkolnych informacji o uczniach kuratorom sądowym, sporządzanie na prośbę sądu opinii o uczniach.

²⁰ uczestnictwo w zajęciach warsztatowych (stale ok. 20 uczniów), udział w seansach filmowych i teatralnych, organizacja akcji charytatywnych (w tym na rzecz potrzebującego ucznia Szkoły (wszyscy uczniowie obecni w danym dniu), organizacja i udział uczniów w konkursach literackich, plastycznych, recytatorskich oraz udział w wystawach twórców lokalnych.

²¹ wspólne organizowanie konkursów: *Wiedza o AIDS*, *Eskulapiada* (wszyscy uczniowie obecni w danym dniu), *Rejonowe Mistrzostw Pierwszej Pomocy*, realizacja programów profilaktycznych.

²² organizacja imprez miejskich, rejonowych i wojewódzkich, międzyszkolnych zawodów sportowych, organizacja zajęć Szkolnego Koła Sportowego, udostępnienie bazy sportowej Szkoły na prowadzenie treningów i rozgrywek ligowych dla siatek rywalizujących w I i II lidze państwowej w siatkówce kobiet, pomoc w organizacji Mistrzostw Świata mężczyzn i kobiet w siatkówce plażowej w Mysłowicach, doposażenie Szkoły w sprzęt sportowy, udział uczniów w rozgrywkach sportowych w wybranych dyscyplinach sportowych (gry zespołowe, lekkoatletyka - w zależności od dyscypliny sportowej każdorazowo od 10 – 20 uczniów).

²³ udział uczniów w zajęciach z zakresu realizacji podstawy programowej z języka polskiego i wiedzy o kulturze (stale ok. 20 uczestników).

²⁴ udział w lekcjach muzealnych.

²⁵ współpraca przy organizacji akcji charytatywnych i rekolekcji wielkopostnych.

²⁶ Uchwały Rady Rodziców w spr. uchwalenia programów wychowawczych: Nr 2/2016/2017 z 14 września 2016 r., Nr 2/2015/2016 z 14 września 2015 r. i Nr 2/2014/2015 z 10 września 2014 r.

Analiza treści tych programów wykazała, że określone w nich cele zarówno główne, jak i szczegółowe były możliwe do osiągnięcia, a monitorowanie ich realizacji zostało zapewnione w szczególności poprzez szczegółowy *Harmonogram działań wychowawczych* wskazujący poszczególne zadania, osoby za nie odpowiedzialne oraz sposób i terminy ich realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 93 – 148)

Programy przewidywały prowadzenie ewaluacji poprzez systematyczne monitorowanie realizacji programu i sporządzanie za poszczególne semestry raportów z monitoringu. Raporty sporządzone za każdy semestr okresu objętego kontrolą zawierały ocenę realizacji programu oraz wnioski do stosowania w dalszej ich realizacji. Ewaluacja programów dokonywana była na podstawie:

- ankiet,
- obserwacji zachowań uczniów na zajęciach dydaktycznych, pozalekcyjnych oraz przerw międzylekcyjnych,
- zapisów w dziennikach lekcyjnych,
- wyników z ewaluacji wewnętrznej,
- pracy zespołu wychowawczego,
- wyników klasyfikacji.

W programach nie określano mierników realizacji celów i zadań, które umożliwiałyby dokonanie oceny stopnia realizacji przyjętych założeń oraz skuteczności podejmowanych działań.

(dowód: akta kontroli str. 149 – 187)

Na lata szkolne objęte kontrolą w Szkole opracowano programy profilaktyczne, które były terminowo uchwalane przez Radę²⁷. Programy obejmowały treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 188 – 190)

Uchwalane przez Radę programy profilaktyczne zawierały szczegółowy harmonogram działań profilaktycznych wskazujący poszczególne zadania, sposób i terminy ich realizacji oraz osoby odpowiedzialne za ich realizację.

(dowód: akta kontroli str. 191 – 224)

W celu kontroli procesu realizacji programu oraz uzyskania informacji o jego skuteczności dokonywane były ewaluacje programów. Ewaluacje te przeprowadzał zespół wychowawczy²⁸, w oparciu o:

- analizę dokumentacji szkolnej (dzienniki lekcyjne, plany pracy wychowawcy, dokumentacje wychowawcy i pedagoga, raport z monitoringu frekwencji),
- obserwację zachowania uczniów,
- wywiady z uczniami, nauczycielami, rodzicami,
- badania ankietowe uczniów i rodziców.

Realizowany przez Szkołę Program wychowawczy obejmował m.in.: zadania wychowawców klas, treści wychowawcze zawarte w statucie i regulaminie szkolnym oraz zasady współpracy wychowawców z rodzicami i samorządem uczniowskim, a realizowany program profilaktyki miał na celu m.in.: rozwijanie zainteresowań uczniów (np. tworzenie kółek zainteresowań), przeciwdziałanie niepowodzeniom

²⁷ Uchwały w sprawie uchwalania programów profilaktycznych: Nr 3/2016/2017 z 14 września 2016 r., Nr 3/2015/2016 z 14 września 2015 r. i Nr 3/2014/2015 z 10 września 2014 r.

²⁸ Zespół był powoływany przez Dyrektora Szkoły spośród nauczycieli na podstawie § 37 pkt 5 Statutu Szkoły.

w nauce (np. pomoc dzieciom z rodzin patologicznych, współpraca z ośrodkami wychowawczymi)

Do realizowanych programów wychowawczych i profilaktycznych nie wprowadzano w ciągu roku szkolnego korekt (zmian w treści czy sposobie ich realizowania). Począwszy od programów: wychowawczego i profilaktycznego zatwierdzonych przez Radę Rodziców w dniu 14 września 2015 r., do dokumentów tych wprowadzono zapisy zgodne z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii²⁹.

(dowód: akta kontroli str. 225 – 247)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na potrzebę określania w przygotowywanych programach wychowawczych i profilaktycznych mierzalnych celów ich realizacji, pozwalających na pomiar skuteczności podejmowanych działań. Zdaniem NIK niezbędne dla skutecznego zarządzania Szkołą jest nie tylko właściwe wyznaczenie jej celów i zadań, ale również sformułowanie wskaźników i przypisanych im mierników w taki sposób, żeby po zrealizowaniu zadań uzyskać odpowiedź, czy działania podejmowane przez szkołę przyniosły zamierzone efekty.

Ocena częściowa

Szkoła w pierwszym miesiącu każdego roku szkolnego z okresu objętego kontrolą (lata szkolne 2014/2015 – 2016/2017), dysponowała gotowymi do realizacji programami wychowawczym i profilaktyki, uchwalonymi przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną. Zastosowany tryb pracy nad programami i sposób ich uchwalenia był zgodny z art. 54 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty.. Stopień realizacji programów wychowawczych i profilaktycznych był na bieżąco monitorowany, a z przeprowadzonych ewaluacji sporządzano raporty za każdy semestr.

3. Efekty wychowania

Opis stanu
faktycznego

W każdym roku szkolnym ustalono listę problemów wychowawczych z uczniami, występujących w Szkole oraz katalog działań wychowawczych i profilaktycznych, koniecznych dla ich eliminacji lub ograniczenia³⁰.

(dowód: akta kontroli str. 93 – 148, 191 – 204, 249 – 253)

W obszarze występowania problemów wychowawczych w Szkole prowadzono następujące badania diagnostyczne i ewaluacyjne, realizowane głównie przez Dyrektora, pedagoga szkolnego i wychowawców klas:

- ankieta diagnozująca środowisko wychowawcze uczniów klas I przeprowadzana przez wychowawców klas,

²⁹ Dz. U. z 2015 r. poz. 1249

³⁰ Do problemów wychowawczych zdefiniowanymi w latach szkolnych objętych kontrolą należały m.in.: frekwencja na zajęciach lekcyjnych (wagary), używanie telefonów komórkowych podczas zajęć lekcyjnych, trudności dydaktyczne wynikające z nieumiejętności uczenia się, nieprzygotowywania się uczniów do lekcji, nie odrabiania zadań domowych, braku systematyczności, braków w wiedzy i umiejętnościach wynikających z poprzednich etapów edukacyjnych, zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi – Internet, gry komputerowe.

- analiza dokumentacji uczniów za poprzedni etap edukacyjny (oceny na świadectwie szkolnym z uwzględnieniem oceny z zachowania, świadectwa z egzaminu gimnazjalnego) – wychowawcy klas, pedagog szkolny,
- obserwacja zachowań uczniów, rozmowy z rodzicami – wychowawcy klas, pedagog szkolny,
- ocena sytuacji wychowawczej klas po I semestrze – wychowawcy klas, pedagog szkolny,
- badania socjometryczne (w zależności od potrzeb) – pedagog szkolny,
- monitoring frekwencji poprzez karty monitoringu frekwencji (co miesiąc), dwa razy do roku raport z monitoringu frekwencji – pedagog szkolny,
- analiza dzienników lekcyjnych pod kątem uwag dotyczących zachowań uczniów – wychowawcy klas,
- analiza dokumentacji wychowawców klas pod kątem podejmowanych działań wychowawczych – pedagog szkolny, Dyrektor,
- analiza dokumentacji pedagoga szkolnego (wpisy w dzienniku pedagoga w zakresie kontaktów z rodzicami, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, notatki służbowe – pedagog szkolny, Dyrektor,
- analiza wniosków uczniów składanych podczas rekrutacji – komisja rekrutacyjna, pedagog szkolny.

Monitorowanie oraz dokonywanie oceny efektów działań wychowawczych i profilaktycznych, z uwzględnieniem ich skuteczności i adekwatności, prowadzono w Szkole poprzez analizy i oceny planów pracy: pedagoga szkolnego, wychowawców klas, zespołu wychowawczego; ocenę działań określonych w programach wychowawczym i profilaktycznym oraz analizę sprawozdania z realizacji w Szkole programów, projektów i akcji o charakterze wychowawczym i profilaktycznym. W procesie monitorowania oraz dokonywania oceny efektów działania programów brali udział pedagog szkolny oraz wychowawcy klas.

(dowód: akta kontroli str. 249 – 253)

Dyrektor przedkładał Radzie Pedagogicznej, dwukrotnie w ciągu roku szkolnego, ogólne wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informacje o działalności Szkoły, w tym: raporty z realizacji programów wychowawczego i profilaktycznego, oceny realizacji tych programów oraz wnioski z pełnionego nadzoru pedagogicznego. Z analizy wyżej wymienionych dokumentów oraz wniosków podjętych przez Radę Pedagogiczną wynika, że w okresie objętym kontrolą szczególną uwagę zwracano na frekwencję, wnioskując o kontynuowania comiesięcznych kart monitoringu frekwencji w celu szybkiego reagowania w stosunku do uczniów z największą liczbą godzin nieobecności nieusprawiedliwionych. Efektem tych działań było między innymi nieodnotowanie od półrocza roku szkolnego 2015/2016 przypadku nieobecności indywidualnej przekraczającej 50 % nieobecności nieusprawiedliwionych, co skutkowałoby skierowaniem do Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego w Mysłowicach, zawiadomienia o nierealizowaniu obowiązku szkolnego³¹.

(dowód: akta kontroli str. 254 – 270)

W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzano w Szkole ewaluacji wewnętrznej w obszarze dotyczącym efektów wychowania. W okresie od 29 września do

³¹ Przypadek taki wystąpił ostatnio w drugim półroczu 2014/2015, gdzie nieobecność nieusprawiedliwiona jednego ucznia wyniosła 79 %.

7 października 2014 r. Kuratorium Oświaty w Katowicach przeprowadziło w Szkole ewaluację zewnętrzną typu „C” (całościową).

W wyniku ewaluacji ustalono poziom spełniania przez Szkołę wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³². Szkoła osiągnęła następujące poziomy spełniania przedmiotowych warunków w poszczególnych obszarach funkcjonowania:

1. Efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki w zakresie: aktywności uczniów i respektowania norm społecznych:
 - uczniowie są aktywni – poziom spełnienia wymagań: B oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagań przez Szkołę,
 - respektowane są normy społeczne – poziom B.
2. Procesy zachodzące w szkole lub placówce w zakresie: kształtowania postaw uczniów oraz prowadzenia działań służących wyrównywaniu szans edukacyjnych:
 - Szkoła wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji – poziom B.
3. Funkcjonowanie Szkoły w środowisku lokalnym w zakresie: wykorzystywania informacji o losach absolwentów oraz partnerstwie rodziców ze szkołą:
 - wykorzystywane są zasoby Szkoły oraz środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju – poziom A oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez Szkołę,
 - rodzice są partnerami Szkoły – poziom B.
4. Zarządzanie Szkołą w zakresie: funkcjonowania współpracy w zespołach:
 - nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych – poziom C oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez Szkołę
 - zarządzanie Szkołą służy jej rozwojowi – poziom B.

(dowód: akta kontroli str. 271 – 281)

Zapoznanie uczniów z wewnątrzszkolnym systemem oceniania zachowania odbywało się podczas godzin do dyspozycji wychowawcy klasy we wrześniu każdego roku szkolnego, co zostało odnotowane w dokumentacji szkolnej (dzienniki lekcyjne, dokumentacja wychowawcy klasy).

Rodzice uczniów informowani byli w formie ustnej podczas pierwszych w roku szkolnym zebrań wychowawcy klasy z rodzicami we wrześniu każdego roku szkolnego. Wychowawcy odnotowywali ten fakt w swojej dokumentacji.

Zarówno uczniowie jak i rodzice mają możliwość zapoznania się ze wszystkimi obowiązującymi dokumentami wewnątrzszkolnymi w wersji papierowej w bibliotece szkolnej oraz w wersji elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej szkoły³³.

³² Dz.U. z 2009 r. Nr 168, poz. 1324 ze zm. – obowiązujące w dacie przeprowadzania ewaluacji

³³ <http://drugielo.pl/>

W ankietach przeprowadzonych w toku kontroli wśród uczniów, 93 % potwierdziło znajomość zasad oceniania zachowania ucznia w Szkole.

Udział ocen wzorowych w poszczególnych latach szkolnych, w odniesieniu do łącznej liczby wystawionych ocen z zachowania wynosił: w 2014/2015 – 15,6 %; w 2015/2016 – 11,5 % i w 2016/2017 (I semestr) – 15,6 %.

Średni wskaźnik frekwencji dla wszystkich oddziałów wynosił (odpowiednio): 82,4 %, 81,9 % i 83,7 %³⁴.

Wyniki klasyfikacji (odpowiednio) na koniec poszczególnych lat szkolnych objętych kontrolą przedstawiały się następująco:

- liczba uczniów promowanych z wyróżnieniem: 6, 9 i 9
- liczba uczniów niepromowanych do następnej klasy: 15, 12 i 6
- liczba ocen niedostatecznych: 52, 63 i 59.
- liczba uczniów powtarzających klasę: 10, 15 i 6.

W toku kontroli uzyskano informację³⁵ z Komendy Miejskiej Policji w Mysłowicach, z której wynika, że w okresie od 2014 r. do 2016 r. funkcjonariusze Policji nie podejmowali na terenie Szkoły interwencji dotyczących zachowań patologicznych lub przestępczych. Nie odnotowano również zjawisk patologicznych (przestępstw, wykroczeń) z udziałem uczniów Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 282 – 286)

Ocena cząstkowa

W Szkole diagnozowano problemy wychowawcze oraz prowadzono stały monitoring dotyczący prawidłowości kształtowania postaw uczniów i respektowania przez nich norm społecznych. Uczniowie oraz ich rodzice, na początku każdego roku szkolnego, byli zapoznawani z wewnątrzszkolnym systemem oceniania zachowania. Z analizy klasyfikacji końcowo-rocznych z lat szkolnych: 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 wynika, że wzrosła liczba uczniów promowanych z wyróżnieniem, przy jednoczesnym zmniejszeniu się liczby uczniów niepromowanych do następnej klasy. Od roku szkolnego 2015/2016 nie wystawiono oceny niedostatecznej z zachowania, a znaczna większość uczniów uzyskała oceny dobre, bardzo dobre i wyróżniające. Wyniki przeprowadzonej w Szkole ewaluacji zewnętrznej oraz wyniki klasyfikacji końcowo-rocznej uzyskiwane przez uczniów, wskazują o korzystnym oddziaływaniu na nich realizacji szkolnych programów wychowawczych i profilaktyki.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

³⁴ Najniższy wskaźnik frekwencji w poszczególnych oddziałach wstąpił w roku szkolnym 2014/2015 w klasie II b, wyniósł bowiem 74,8 %, natomiast najwyższą frekwencję odnotowano w tym samym roku szkolnym w klasie I d (89,3 %).

³⁵ Informacja uzyskana w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524), zwanej dalej „ustawą o NIK”.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 14 lipca 2017 r.

Kontroler

Iwona Soroczyńska
Główny specjalista
kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach